

SLOVENSKI NAROD.

Izka vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl., 30 kr., za en mesec 1 gl., 10 kr. Za posiljevanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijače velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl., 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“.

Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

+ Dr. Janez Bleiweis vitez Trsteniški.

V Ljubljani, 29. novembra.

Po kratkejši bolezni umrl je našega naroda neutrudljivi vodnik ob jedne uri danes po noči! Kakor blisk razširilo se bode smrtno to poročilo po vsem Slovenskem in razburilo bode duhove do najskritejše naše vasi. Narod zavil se bode v žalost in kjer bide slovensko srce, ki je le nekoliko vneto za blagor male naše domovine, napolnilo se bode danes s tugo in britkostjo! Morali smo biti pripravljeni, da nam bode vzela danes ali jutri smrt slavnega rodoljuba, kateremu je uže davno vsled težavnega domoljubnega delovanja osivela glava, kateri je uže skoro dosegel tisto starost, ki je po besedah prorokovih najvišja mej človeških rodov! Ali vendar nijsmo pričakovali, da bomo tako hitro stali pred odprtim mu grobom, da bomo morali zemlji izročiti njegovo telo, od katerega se je ločil duh, do zadnjega trenutka poln neskončne ljubezni do slovenskega doma! Ali zakon osode je tak, da se morajo veliki in mali podvreči večnej pokončevalki človeškega življenja in da mora človeštvo noč in dan koprneti pri odprtih gomilah! In zdaj odprla se je gomila, pred katero koprni in zdihuje ves slovenski rod, in občutki, ki nas vse in brez vsake izjeme navdajejo, so jednaki občutkom, pod katerimi koprne otroci, če jim polagajo v grob ljubljene očeta! Kakor hrast je stal mej nami in korenine njegovega vpliva raztezale so se široko na okrog po slovenski zemlji. In kadar so viharji zabučali ter se poskušali s svojo močjo mej vejevjem tega velikana, opešali so jim prej sile, nego se je upognilo vejevje! Kakor ščit je bil, postavljen pred narod slovenski, in ostre in mnogokrat otrovane pušice zabadale so se v njega, in udarci, namenjeni rodu, padali so nanj, kakor pada toča na polje plodonosno! Bil je bojnič, na čelu rodoljubnej armadi stoječ, ki je boril se neprestano v največjej gnječi, ki je povsodi plahe čete k novemu navalu naužigal, ki je sovragu sekal najhujše rane, ter zapodil v beg kardela njegova v trenutkih, ko so menila, da jim je zmaga gotova! Tudi mornar je bil, sedeč ob krmilu narodne

ladije! Valovi razburjeni divjali so okrog njega in zakrivali smrtonosne skaline pod sabo! Ali s krepko roko obdržal je narodno ladijo na vršini ter je ohranil v tiru, vodečem do rešilne luke! (In morda je najtužnejše, da mu je smrt ravno zdaj izvila iz rok krmilo, zdaj, ko ne znamo, smo li uže v luki rešilnej, ali pa še sredi morja, kjer nam preté vsako uro ljute nevarnosti!) A bil je tudi ratar, ki je s pridno dlanjo kopal narodno našo ledino ter sejal seme domoljubja na njivi slovenske. (In zdaj, ko se na tej njivi zeleni žetev prihodnja, zdaj pokosila ga je smrt neusmiljena in dano mu nij bilo gledati dozorelega klasja!) Svojemu rodu bil je oče, prorok, svètnik, v trenutkih nevarnosti pritekli so boječi duhovi k njemu, in ko so plahe duše povsodi obupavale, tresla se mu nij nikdar beseda, s katero je ojačil srca, s katero je vzbujal novo navdušenje! Bil je kit, ki je tiščal skupaj poslopje narodnosti naše, in zdaj si skoro misliti ne smemo, kako bode v prihodnjosti, ko njega ne bode več v naši sredi! Jednak je bil močnej jablani, katerej še v visokej starosti vse veje zelené, katera je vsako spomlad obsuta s cvetjem in katera še vsako jesen prinaša sadú obilo, kakor nekdanj v mladosti! Pozno, ali za narod slovenski mnogo mnogo prezgodaj padlo je zdaj to čestitljivo, ali vendar plodunosno drevo, in padlo je v časih, ko je na narodnem vrtu nekako čudno golo vse, malo sence, malo sadú in malo delavcev! Bog nas tolaži! Spomin umrlega živel bode mej nami, dokler bode stal slovenski rod; njegova dela so večna in slovenskemu narodu koristila bodo še v časih, ko je morda pozabljen umrlega gomila, ko je uže davno razpadel krasen spomenik, s katerim mu bode zdaj venčal gomilo hvaležen narod! Najlepši spomenik pa mu bode narod postavil s tem, da živi in deluje po istih nazorih, katere je umrl za prave in dobre spoznal! Bog nas tolaži! Ali če je milostljiv slovenskemu narodu, tedaj naj mu saj vsako stoletje vzbudi takega moža, kot je bil

Janez Bleiweis!

Častita rodovina izdala je naslednji mr-
tvaški list:

Potrtega srca javljamo podpisani
tužno vest, da je naš preljubljeni so-
prog, oziroma oče, tast in ded, prebla-
gorodni gospod

dr. Janez vitez Bleiweis-Trsteniški,

vitez avstrijskih redov železne krone III.
vrste in Fran-Josipovega reda, ruskega Vla-
dimirovega reda; c. kr. profesor, deželni po-
slanec; tajnik c. kr. kmetijske družbe; vodja
živinozdravniške učilnice; predsednik Slo-
venske Matice in čitalnice ljubljanske; prvi
član jugoslovanske akademije znanosti in
umetnosti v Zagrebu; častni član mnogih
učnih društev; častni meščan ljubljanski
in mnogih drugih kranjskih mest; častni
občan skoro vseh slovenskih središč itd. itd.

rojen v Kranji 19. novembra 1808, po
kratke, mučnej bolezni prejemši sv. za-
kramente umirajočih, 29. novembra ob
polu 1. ure po noči, mirno v Gospodu
zaspal.

Telo predragega pokojnega bode
v četrtek 1. decembra ob 4. uri
popoldne v lastnej hiši pred sko-
fijo blagoslovljeno in potem k sv. Kri-
stofu prevedeno.

Svete zadušne maše služile se bodo
v stolnej cerkvi v Ljubljani, v Kranji
in v Trsteniku

Priporočamo ranjcega v blag spo-
min in molitev.

V Ljubljani, 29. novembra 1881.

Karolina pl. Bleiweis-Trsteniška,
soproga.

Dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški,
sin.

Marija pl. Bleiweis-Trsteniška,
sinova.

Janko, Demeter, Milan,
vnuki.

Minka, Vida,
vnučkinji.

Včerajšnja vladna „Laibacher Zeitung“
objavlja v črnem okviru:

Denes po noči ob polu jedne nastopil je
odločilni trenutek, kakor se je nekoliko dni
uže pričakovalo in zatisnil je oči gospod dr. vitez
Bleiweis-Trsteniški, kojega bolezen se je bila
zadnji teden rapidno razvila. Vsled smrti viso-
kospoštovanega izvrstnega moža pahnen je slo-
venski rod v globoko žalost; a tudi vsak do-
moljub, ki gori za blagor dežele, mora izgubo
tega odkritosrčnega patrijota živo obžalovati,
patrijota, ki je vse svoje življenje deloval z
besedo in pismom za povzdigo in napredek
materijalnega blagostanja našega ljudstva, in
ki je zaradi tega odlikovan bil mnogokrat z
Najvišjo pohvalo, in pred kratkim tudi z redom
železne krone in s povzdigo v viteški stan!

Porodil se je Janez Bleiweis dne 19. me-
seca listopada leta 1808 v starodavnem Kranji
na Gorenjskem. Njegov oče Valentin je bil
mož priprostega kmetkega rodu, doma iz
Trstenika, iz vasi, ki leži na vznožji sivega
Storžiča in zelene Zápote ob kranjsko-koroškej
meji; zgodaj je prišel z doma v Kranj, in
tukaj si je s svojim podjetnim duhom, svojo
neumorno pridnostjo in svojo znano poštenostjo
pridobil čestito, spoštovano ime in obilo imo-
vine; slovel je kot pošten trgovec po vsem
Kranjskem. Umrli je l. 1866 v Ljubljani. Žena,
katero je izgubil uže l. 1826, povila mu je
šestero otrok, pet sinov in jedno hčer. Mej
temi je najstarejši naš Janez; razen njega
živí zdaj samo še brat Valentin, veliki trgovec
na Dunaji; drugi bratje, dva trgovca in jeden
duhovnik, kakor tudi sestra, so uže zdavna
pomrli. Verjetne priče nam trdijo, da pravo
ime Bleiweisovo je slovenski Plávež, a nemški

uradniki in drugi nevedni ljudje so je izkvarili
v nemški Pleiweis ali Bleiweis.

V šolo je začel Janez hoditi v svojem
rojstvenem kraju v Kranji, in tukaj prve na-
uke dovršivši pride l. 1819 v gimnazijo ljub-
ljansko. Prvih šest šol je izvršil leta 1824,
modroslovje, to je sedmo in osmo šolo pa
l. 1826. V ljubljanskih šolah mu je bil rektor
slavni slovenski pisatelj in poznejši škof tržaški
Matevž Ravnikar, prefekt pa znani kranjski
prirodoslovec Fr. Hladnik. Učitelji so mu bili
meji drugimi: poznejša ljubljanska kanonika
Jurij Zupan in Pavšek; Jos. Dagarin, poznejši
dekan kranjski; Jan. Kersnik, Mina Tašek in
Elija Rebič. — Sošolci so mu bili naslednji
znani možje: Jarnej Legat, poznejši škof tržaški,
slavni dunajski zdravnik dr. Rajmund Melcer,
znani misijonar A. Skopec in profesor Andrej
Kopač. Z bivšim škofom ljubljanskim Jarnejem
Vidmarjem, kranjskim rojakom poslušala sta
skupaj nauk o vzgojevanju otrok.

Po dovršeni gimnaziji šel je Bleiweis
v velike šole na Dunaj, učiti se zdravilstva.
To svoje učenje zvrši v šestih letih in leta
1832 spiše prvo svojo učeno knjigo. V tej
knjigi nam Bleiweis v latinskem jeziku opisuje
prave pijavke in njih rabo v zdravilstvu, in
pisana je bila tako korenito, da so jo učeni
zdravniki dunajski na glas hvalili. Za to svoje
prvo znanstveno delo prejel je mladi rojak naš
6. vinotoka l. 1832. na dunajske velike šoli
čast zdravilskega doktorja.

A 24letni doktor Bleiweis se zdaj še ne
povrne v svojo domovino, nego še dalje ostane
na Dunaji, da bi se v ondotnih slovečih šolah
še temeljiteje izučil in izobrazil. Dobil je
državno štipendijo, ter začel se zdaj učiti, kako
se ozdravlja domača živina, kmetu in polje-
delcu vir vsega blagostanja. Dali so mu kmalu
potem v dunajske velike šoli službo pomož-
nega učenika in tako je bival na Dunaji še
celih 11 let. V tem času se je ondu oženil z
gospodično Karolino Fellnerjevo, ki mu je še
dan denes pridna gospodinja, zvesta tovarišica
in ljubeznjiva žena. Spisal je l. 1836 svoje
drugo učeno delo v nemškem jeziku, v kate-
rem razlaga in uči, kako se ozdravljajo naj-
navadnejše notranje bolezni pri konjih. Ta z
veliko učenostjo in bistrim umom pisana knjiga
Bleiweisova je prav za prav njegovo ime osla-
vila mej učenjaki zdravniki. Kako korenito in
resničnim potrebam primerno je osnovana ta
knjiga, vidi se iz tega, da je v 16 letih doži-
vela pet natisov; vselej bilo je natisnenih po
1200 zvezkov.

Bleiweisovo ime je kmalu tako zaslovelo,
da ga leta 1843 pokličejo v Ljubljano, kjer
ga je vlada imenovala za c. kr. profesorja na
tedanjej zdravniške šoli. Ravno tisto leto iz-
voli ga c. kr. poljedelska družba na Kranjskem
za svojega tajnika.

S prihodom v Ljubljano začenja se nova
doba v življenji dra. Bleiweisa.

Znano je, da je c. kr. poljedelska družba
kranjska po dolgem moledovanji in posebno na
vplivno priporočilo preblagega nadvojvode
Ivana, brata bivšemu cesarju Francu I. in
strija tedanjemu cesarju Ferdinandu I., leta
1843 od vlade dobila dovoljenje na svitlo da-
jati v slovenskem jeziku časopis, namenjen
svojim družabnim potrebam. Temu časopisu so
dali ime „Novice“ ter za urednika postavili jim
družabnega tajnika, našega dra. Jan. Bleiweisa.
Prvi list noviški zagledal je beli dan 5. ma-
lega serpana l. 1843. Ta časopis je bil
osnovan najprej samo za poljedelske, obrtne
in rokodelske stvari, ali bistroumni dr. Blei-
weis, ki je poznal vse potrebe priprostega na-
roda svojega, je kmalu videl, da so mu po-
stavljene preozke meje in začel je sprejemati
v noviške predale tudi pesni, zgodovinske in
jezikoslovne drobtinice in sploh vse, kar se
tiče duševne in telesne blagosti slovenskega
naroda.

Duša „Novicam“ od prvega početka do
donašnjega dne bil je dr. Bleiweis, in ako bi
našemu narodu tudi nič drugega ne bil storil,
uže za tega delj, da mu je poklonil „Novice“,
zasluži po vsej pravici, da ga prištevamo prvim
dobrotnikom domovine slovenske.

Ali če so „Novice“ tudi Bleiweisova
glavna, vender niso njegova jedina zasluga v

slovenskem slovstvu. Kajti poleg svojih „No-
vic“ spisal je še dolgo vrsto večjih in manjših,
poučnih in kratkočasnih, kmetom in gospodi
namenjenih knjig.

Leta 1843 je v Ljubljani dal na svitlo
„Bukve za kmeta“, kako se ima pri kupovanji,
plemenjenji, reji in opravljanji konj sploh vesti,
da bi jih bolezni obvaroval in v njih vnanjih
in notranjih boleznih sam sebi svetoval in po-
magal. Ta knjiga je mnogo dobrega sadu ro-
dila: marsikaterga kmeta slovenskega je ob-
varovala velike škode in nesreče in marsika-
terega je obogatila, ker ga je naučila, kako
mora konje kupovati, da ga prodajalec ne
oslepari; kako mora z njimi ravnati in jih re-
diti, da jih prodaja lahko za drag denar.

Leta 1846 je izdala c. kr. poljedelska
družba kranjska Bleiweisovo delce „Milosrčnost
do živali“. V tej knjižici dr. Bleiweis uči in s
podobami pojasnjuje slovenskemu kmetu, da
mu je Bog dal živali zato, da mu pomagajo
pri delu in mu dajo živež in razne druge do-
bičke. Za tak lep dar moral bi človek stvar-
niku hvaležen biti, a nikakor ne bi smel tr-
pinčiti in mučiti jih. Baverski vojvoda Maks,
pokrovitelj društva zoper trpinčenje živali, je
dr. Bleiweisu za to lepo in koristno knjižico
poslal bronasto svetinjo ter ga pohvalil, ker
je s svojim spisom pokazal svoje usmiljeno
srce.

Od l. 1852 do l. 1856 dal je na svitlo
pet zvezkov „Koledarčka slovenskega“, ki je
bil nekako tako osnovan, kakor je dandenes kole-
dar „Družbe sv. Mohora“. Razen navadnega
koledarskega dela obsejal je životopise slo-
venskih pesnikov in pisateljev Valentina Vod-
nika, Jurija Japla, Valentina Staniča in Stanka
Vraza; največjega učenjaka slovenskega prof.
Franca Miklošiča; zgodovinopisca kranjskega
barona Vajkarda Valvazorja in podpornika
slovenskemu slovstvu barona Žige Cojza. Vsem
tem životopisom bile so pridejane tudi podobe
teh slavni mož slovenskih. Prinesel je ta
„Koledar“ tudi več lepih pesni Franca Pre-
širna, Jovana Koseskega, Dragotina Dežmana,
Matija Valjavca, Rodoljuba Ledinskega, Franca
Cegnarja, Luk. Svetca, Ivana Mencingerja,
Petra Hicingerja in J. Štefana; dalje mnogo
povestij, znanstvenih in kratkočasnih spisov
Bleiweisovih, Terstenjakovih, Vertovčevih in
drugih pisateljev slovenskih. Ta koledar se
mora prištevati prvim poskušnjam lepoznan-
skega slovstva na Kranjskem. Najlepše spise
iz njega je pozneje dr. Bleiweis dal na svitlo
pod imenom „Zlati klasi“.

A ta koledarček je v slovenskem slov-
stvu tudi še za zategadelj posebno imeniten,
ker nam je dr. Bleiweis z njim pridobil
ogromno denarno zalogo, iz katere so se po-
plačali stroški za nemško-slovenski slovar (l.
1854—1859) in iz katere se imajo založiti
tudi uredniški in tiskarski stroški za sloven-
sko-nemški slovar, ki se bode še le spisal in
na svitlo dal. Leta 1854 gre namreč dr. Blei-
weis k tedanjemu knezu in škofu ljubljans-
kemu, prečestitemu gospodu Antonu Alojzu
Volfu, da bi mu podaril svoj „Koledarček“ za
l. 1854, kateri je tisto leto Slovence oveselil
s podobo Vodnikovo in njega životopisom. Ko
preblagi vladika o tej priilki omeni Vodnika,
svojega nekdanjega učenika, in njegovega ne-
dovršene slovarja, izreče dr. Bleiweis željo,
da bi pač Bog poslal Slovincem dobrotnika,
ki bi z novčno podporo pomagal dovršiti ve-
liko delo Vodnikovo, po katerem hrepeni vsa
zemlja slovenska. In takoj se v plemenitej
duši preblazega kneza in škofa rodi ta misel
in ta sklep biti Slovincem zaželjeni nebeški
dobrotnik. Še tisto leto se začne na njegove
stroške izdelovati veliki nemško-slovenski slo-
var, kateremu zvrsetka — žal! — slavni
cerkveni dostojanstvenik nij učakal. A ostal
je mož-beseda. O svojej smrti leta 1859 osta-
vil je veliko glavnico, katera je z obresti vred
zdaj narastla uže blizu do sto tisoč goldinar-
jev, katero bode hvaležni Slovenec vse večne
čase imenoval — Volfov slovar. In do njega
nam je dr. Bleiweis pomogel!

Ko se je okolo leta 1860 začela politična
borba mej slovensko in nemško stranko na
Kranjskem, spisal je dr. Bleiweis knjižico
„Slovenski jezik, pa Kranjska špraha“, v pouk

tacim ljudem, ki so trdili, da je slovenščina novo skovani jezik in da je zbrojena „kranjščina“ pravi jezik slovenskega naroda.

In ko se je narodna zavest po Slovenskem krepkeje oživila, ko se je čitalnica za čitalnico snovala, ko so začeli napravljati razne narodne veselice in besede, bil je spet dr. Bleiweis prvi, ki je pomnožil naše gledališko slovo s tem, da je l. 1864 in 1865 dal na svitlo pet zvezkov „Slovenskih gledaliških iger“, mej temi tudi „Županovo Miciko“, kratkočasno igro v dveh aktih. Ta igra slovenska je stara že blizu sto let; poslovenil jo je slovenski pisatelj Anton Linhart in igrali so jo prvič v ljubljanskem gledališču l. 1790, a dr. Bleiweisu moramo hvaležni biti, da jo je natisniti dal. Tudi veselo igro „Vdova in vdovec“, katero je l. 1870 izdalo dramatiško društvo ljubljansko, poslovenil je dr. Bleiweis.

A tudi že prej, ko na slovensko gledališče še nihče mislil ni, skrbel je dr. Bleiweis, da se je v nemškem gledališču ljubljanskem slišala kakšna slovenska beseda. Tako je leta 1845 in 1846 pregovoril nekatere nemške gledališke igralce, da so v posebnih prilikah zapeli kakšno slovensko pesen, n. pr. „Zadovoljnega Kranjca“ Vodnikovega, ali „Pesen od železne ceste“ ali kaj drugega. Tudi Krakovčane, ki so tista leta imeli izvrsten pevski zbor, napravil je nekaterekrat, da so v gledališču slovenski peli, kar je se ve da, Ljubljancem jako dopalo. Vsako slovensko pesen sprejeli so z gromovito pohvalo, tako da je tedanji namestnik baron Vajngarten ves osupnen vzkliknil: „Dobro vem, da vse to je naredil dr. Bleiweis, katerega so gotovo — Rusi s srebrnimi rublji podnitili!“ — Ubogi Rusi, že zdavna so prišli na beraško palico, da so vsako nedolžno pesen slovensko plačevali s srebrnimi rublji!

In tudi „Matici Slovenske“ bil je dr. Bleiweis od nje prvega početka leta 1864 do denes najkrepkejši stebel. Poleg tega, da jej je ves čas neutrujen odbornik od l. 1875 celo predsednik, priobčil je v njenem „Letopisu“, katerega od l. 1875 tudi ureja, devet daljših spisov. Mej temi so posebnega spomina vredni oni sestavki, ki se tičejo naših slovstvenih prvakov n. pr. Slomška, Preširna, Stanka Vraza, Jarnika, katerih pisma je v Letopisu natisnil ter tako pripravil mnogo gradiva možem, ki bodo pozneje pisali zgodovino našega slovstva.

S političnim delovanjem oglašil se je bil javno dr. Bleiweis prvič l. 1848, ko se je po Avstriji vsaj nekoliko svetiti začelo.

Takoj leta 1848 izvolili so meščanje ljubljanski dra. Bleiweisa v mestni zbor stolnega mesta kranjske dežele in ostal je mestni odbornik do l. 1868. Kakor povsod, kjer je sodeloval dr. Bleiweis, tako se je tudi v mestnem zboru odlikoval s svojim bistrim umom, s svojo vestno in previdno delavnostjo in zasluge, katere si je pridobil s tem za mestno občino ljubljansko, bile so tako odlične, da ga je mestni zbor 27. listopada l. 1867 izvolil za častnega meščana ljubljanskega.

Leta 1848 poklicali so dra. Bleiweisa tudi v pomnoženi zbor deželnih stanov kranjskih, ki je takrat nekako nadomestoval zdanji deželni zbor. In ko so deželni stanovi tega leta poslali na Dunaj posebno deputacijo, da bi svitlemu cesarju izrekla udanost kranjske dežele, a tudi na srce položila mu želje njene, bil je poleg grofa Hohenwarta, (očeta zdanjemu državnemu poslancu) barona Kodolija in drugih kranjskih prvakov tudi naš dr. Bleiweis član te deputacije. Na cesarskem dvoru je poslance kranjskih deželnih stanov sprejel nadvojvoda Ivan. In ko so mu povedali, česa želi in prosi kranjska dežela, bil je dr. Bleiweis, ki je o tej priliki odkritosrčno povedal nadvojvodi Ivanu, naj bi vlada ves slovenski narod po Kranjskem, Štajarskem, Primorskem in Koroškem združila v jedno upravno celoto. Kajti zedinjena Slovenija bila bi najmočnejši jezik zoper vlaško, proti Avstriji napérjeno rovarstvo. In nadvojvoda Ivan se ni sovražnega kazal tej želji, katero dan denes goji vsako domoljubno srce slovensko in katero je dr. Bleiweis prvi tako odločno na samem cesarskem dvoru izrekel.

A pravo politiško delovanje Bleiweisovo pričinja se še le z letom 1860, ko je Avstriji napočilo ustavno življenje. Takoj o prvih volitvah spomladi leta 1861 pokazal je narod dru. Bleiweisu svoje poverjenje s tem, da ga je v treh okrajih soglasno izvolil za svojega poslanca v deželni zbor kranjski: v ljubljanske okolici, v Kranji, v Kamniku. Dr. Bleiweis se je odločil prevzeti poslanstvo ljubljanske okolice, katerej se je s svojim možatim vedenjem v deželnem zboru tako priljubil, da ga je tudi o poznejših volitvah vselej soglasno volila za svojega poslanca.

Kaj je storil dr. Bleiweis minulih 18 let v deželnem zboru za deželo kranjsko in za narod slovenski, to je v srce zapisano vsacemu Slovencu. S ponosom je gledala vsa Slovenija na vrlega sina svojega, kako jej je branil njé najsvetejše svetinje. V deželnem zboru ni bilo nikoli nobenega kolikor toliko važnega vprašanja na vrsti, da bi dr. Bleiweis ne bi govoril o njem in kar je on rekel, kar je on govoril, to je bilo vselej narodu slovenskemu govorjeno iz njegove duše, iz njegovega srca! Več stotin znaša število njegovih krajših in daljših govorov, ki so zapisani v stenografskem zapisniku doželnega zbora kranjskega in vsi ti govori bodo tudi še našim otrokom in vnukom čestit spomenik, ki jih bode na glas opominal, koliko je prebila in koliko storila narodna stranka v deželnem zboru in kako možato se je boril osobito dr. Bleiweis za svete pravice naroda našega.

Smrt dr. Janeza Bleiweisa vzbudila je po mestu splošno sočutje. „Narodna tiskarna“, „Matica slovenska“ in „Čitalnica“ izpostavile so črne zastave. Take zastave vihrajo tudi na nekaterih privatnih hišah. Ko smo mi zdaj ob dveh popoldne prišli v mrtvaško hišo, še ni bil dokončan mrtvaški oder. V črnej drapiranej temnej sobi leži truplo na bolj priprostem odru, kar napravlja dobre utise. Tistega nepotrebnega kinča in bleska nijsmo prav nič pogrešali! Smrt ni spremenila umrlemu blagega obraza. Prav tak je, kakor je zadnje čase prilezel sem in tja na beli dan. Po obrazu razlit je mir in videti je, kakor bi spal! Uže zdaj, ko še ni vse gotovo v smrtni sobi, prihajajo množice kropit, tako, da je po stopnicah vedna gneča.

O bolezni in njenem izteku, prijeli smo to-le kompetentno poročilo.

Dr. Janez Bleiweis imel je vsako zimo pljučni katar, ki je letos pred kakimi 20 dnevi prav nevaren postal. Vender se mož, vajen vednega delovanja, ni hotel vleči, pečal se je tudi sedaj še z duševnimi deli. Pred kakimi 14. dnevi peljal se je po vsej sili na sprehod, če tudi je prav z veliko težavo prišel po stopnicah navzdol. Napadal ga je kašelj in težave pri dihanji, a vender mej dnevom ni hotel ostajati v postelji. Smrtna nevarnost nastopila je z 22. dnevom tega meseca. Tačas pričel je vsled skrčenja pluć kri pluvati, in oteklej so mu noge in roke. Tudi ni imel nikake slasti po jedi. Posebno v nočeh bilo mu je hudo, in močno je oslabil vsled vednega bedenja. Pri vsem tem vstal je še celo zadnjo soboto ter poskušal po sobi hoditi. Nesreča je hotela, da je ravno sedaj praznoval svoj rojstni in godovni dan. Tudi kmetijska družba imela je svoje glavno letno zborovanje, h kateremu je doslé skozi 35 let redno prihajal. Gospod dr. Schiffer obhajal je svojo petdesetletnico, kar je umrlega spominalo na to, da bode drugo leto sam praznoval tako svečanost. Svojega sina primoral je, da se je udeležil banketa, katerega je društvo zdravnikov priredilo dr. Schifferju. Te in druge stvari razvele so bolnika, kar mu nikakor ni koristilo.

A vedno je deloval; z uredovanjem „Novic“ imel je še 28. t. m. opraviti.

Jasna zavest zapustila ga je prvič v noči od nedelje na ponedeljek; v tej noči preobdala ga je hipoma zaspanost in menil je, da mu spanje dobro dé. Ali bil je to pričetek smrtnega spanja! Mej dnevom v ponedeljek se je zopet zavedel, ter popoldne konferiral še z gospodom dr. Poklukarjem. Proti 11. uri po noči bil je pri polnej zavesti, in čutil je, da se mu bližajo zadnji trenutki. Poslovil se je pri svojih, posebno pri dragej mu soprogi. Potem so ga napadle silne težave pri dihanji in nekoliko po polnoči izdihnil je blago dušo.

Umreti se je bal in pogostoma povpraševal je pri zdravnikih, če ga bodo za zdaj še „izvlekli“.

Pet dni pred svojo smrtjo zahteval je po spovedniku in po sveteh tolažbi. Umiril se je potem, ter dejal šaljivo: „Zdaj sem skrbel za vse, zdravnika imam tudi, potreboval bi le še advokata.“ Umrli je brez testamenta, svoje dotične želje izrazil je svojej soprogi in soprogi svojega sina.

Uzrok smrti bilo je tako zvano „plučno vnetje pri starih“ (Lungenentzündung der Alten). Ta bolezen je skoro vedno smrtonosna.

Zdravnik mu je bil gospod profesor dr. Valenta, s katerim ga je v življenji vezalo tesno prijateljstvo!

Na poziv gospoda Petra Grassellija zbrali so se zastopniki narodnih društev včeraj o poludne v čitalnični dvorani, ter si izvolili središčni odbor, ki ima nalogo skrbeti za to, da se pokop slavnega rodoljuba kolikor največ mogoče slovesno izvrši.

Narodnjakom na deželi pa polagamo na srce, da se v polnem številu udeležijo spreveda, da bode ta spreved potem v istini izraz splošne žalosti, ki vlada pri smrti gorečega patrijota po celej slovenskej zemlji! Razumno je samo ob sebi, da se od društev na deželi pričakuje, da se udeležijo z mnogobrojnimi deputacijami in s svojimi zastavami!

Do zdaj položili so vence na mrtvaški oder:

1. „Hvaležni učenci podkavske šole“: svojemu nepozabljivemu ustanovniku in vodji.
2. „Društvo Sokol“: svojemu častnemu članu, vrlemu očetu naroda slovenskega.
3. „Akademično društvo Slovenija“: svojemu častnemu članu.
4. Očetu slovenskega naroda: „Ljubljanski bogoslovci“.
5. Slovenskemu pisatelju: „Ljubljanski Zvon“.
6. Slovenskemu očetu: „Rakek in Unec“.
7. Največjemu sinu in dobrotniku naroda: „Čirknica“.
8. „Čitalnica v Škofjeh Loki“: Svojemu častnemu udu.
9. „Čitalnica v Spodnji Šiški“: Svojemu častnemu članu.
10. „Rodovina Kotnik-Gollova“: Narodnemu buditelju.
11. „Preljubemu soprogu“: Žalujoča soproga.
12. Svojemu najodličnejšemu poverjeniku: „Banka Slavija“.
13. „Narodna tiskarna“: Vodji slovenskega naroda.
14. Preljubemu striju: „Hvaležna nečakinja“.
15. Ljubemu dedu: „Vauki“.
16. „Čitalnica ljubljanska“: Svojemu predsedniku in ustanovitelju.
17. Dem lieben, hochverehrten Onkel: Familie.
18. Predragemu striju: Nečak Josip Pleiweis.
19. Predragemu, nepozabljivemu očetu.
20. Dem theueren Freunde: Familie Radics.
21. Velikomu domoljubu, voditelju naroda: uradniki banke „Slavije“.
22. „Hvaležni ljubljanski meščanje“: očetu slovenskega naroda.
23. Svojemu najbolj-

šemu tajniku: „c. kr. kmetijska družba“. 24. Ne-
pozabljivemu prijatelju, preljubemu kumu:
„Dr. Poklukar z družino“. 25. Blagemu svaku
in strijcu: „rodbina Souvanova“. 26. Svojemu
prijatelju: „rodovina Winklerjeva“. 27. „Der
Verein der Aerzte in Krain:“ seinem Ehren-
mitgliede.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 29. novembra.

Ustanovitev središčnega kluba dajala je
levici najboljše nade, mislili so si, da se bode
desnica zdaj o vprašanjih v **državnem**
zboru cepila. A poročila pravijo, da so vsi
poslanci desnice iz vseh klubov jednih mislij.
— V budgetnem odseku interpeliral je
poslanec Zeithammer naučnega ministra, zakaj
se do zdaj nič ni zgodilo za Čehe, osobito za
česko vseučilišče in minister je na to interpe-
lacijo odgovoril, da se hoče prizadevati, da se
izpolnijo želje českega naroda.

Znano je, da so nemški listi zagnali strašan
hrup o nemirih v **Krivošijancih**, legali
in si izmišljali dogodjaje krvave, da bi le ogrdili
pred svetom Slované, zraven pa tudi niso po-
zabili zopet strašiti pohlevne Nemce s pan-
slavizmom in pripovedali so, da je zdaj mordá
v Krivošijancih unela se prva iskra pogubo-
nosnega tega ognja za Evropo. Na take glasove
odgovarja „Narodni list“:

„Mi svedjer kažemo, da je Austriji jedina
budućnost u slavljanstvu. Austrija bez Slavljaná
nemože obstojati, Austrija bez Slavljaná nemože
se povećati. Austrija se danas u takovu položaju
nalazi, da ona napram Rusiji nemože bit indi-
ferentna: ili treba da s njom u savez udje,
ili da do sukoba dodje. Zaprema do Soluna,
pridruženje Bosne-Hercegovine, to su pitanja,
koja Austrija bez dogovora s Rusijom nemože
da rieši bez pogibelji. Austrija, nema se doisto
bojati od Slavljaná, koji poda nju podpadaju,
ali susjedni Slavljaní lahko joj mogu pribaviti
nepriliká. No to bi se samo tad moglo dogoditi,
kad bi prevladala u Austriji, ne struja slavljan-
ska, već ona koja zazire od Slavljaná, koja
svojom mržnjom napram Slavljanim podkopava
državne temelje, zagovarajuć nerazboritu poli-
tiku, i tako izlagajuć državu u očitu pogibelj.
Tada samo umišljeni panslavizam mogao bi
doisto postati nešto više nego prazno strašilo!“

Slovanom v **Moravskej** se ne godi
ravno predobro, kakor sploh Slovanom v Avstriji.
Pod prejšnjimi ministerstvi ustanovila se je v
vsakem kotičku, kjer je le živel pičlo svoje
življenje jeden Nemec, nemška šola, da bi se
le kdo ne izgubil Nemštvu, in da bi se pola-
goma germaniziralo slovansko prebivalstvo. Pod
zdanjo vlado se je nekoliko zboljšalo. Kakor
se zdaj poroča, misli vlada nekaj slabo obi-
skanih nemških gimnazij odpraviti in tudi ne
dalje le kopici Nemcev na ljubo ustanovljati
nemških šol. Dani se!

Vnanje države.

Iz **Rusije** se poroča, da so v slednjem
času začeli nihilisti zopet nevarno nastopati in
nekateri listi hoté videti, da so pred nekaj
dnevi sklenili v zrak poslati cesarsko palačo v
Gačini, a da se to le vsleu bojazljivosti jednega
mladih udov nij zgodilo.

Mejni prepiri mej **Grško** in Turčijo so
se vender po mirnem potu poravnali.

Mej **Turčijo** in Rusijo se vedno še vrše
pogajanja o vojnej odškodnini, katero ima dati
prva slednjeje.

V **Španiji** hoče senat v prihodnjih dneh
se posvetovati o predlogi postave o upeljavi ob-
ligatornega civilnega zakona. Senat je baje
večinoma jako vnet zato postavo in čuje se,
da misli upeljati to postavo tudi tedaj, če bi
papež ne hotel jo potrditi.

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Dunaj 29. novembra. V budgetnem
odseku zahteva odločno dr. Vošnjak, da naj
se vender uže jedenkrat praktično izvede
resolucija glede slovenskih srednjih šol in
učiteljišč, ter naglašá narodno zatiranje

štajerskih in koroških Slovencev. Mini-
ster mu odgovarja z znanimi izgovori o
dobrej volji, ter poudarja, da pa do zdaj
še vedno manjka učnih knjig. Budgetni
odsek je za zidanje ljubljanske učiteljske
pripravnice postavil v proračun kot prvi
obrok 30.000 gld.

Domače stvari.

— (Pevci ljubljanske čitalnice)
se uljudno vabijo, da se zbero denes zvečer
ob 1/2. uri v čitalnici k vaji. Nadejemo se,
da pridejo prav vsi gospodje pevci, tudi oni,
ki nam redko dajo občudovati izboren svoj glas.

— (Trakovi za vence.) Mi opozo-
rujemo vse tiste osebe in društva, ki mislijo
ranjkemu dr. Bleiweisu kak venec posvetiti,
da naj si trakove v ta namen pri narodnih
trgovcih omislijo. Ti so: gđe. Ana Šinkovič
na Mestnem trgu, g. Ivan Benedikt na Starem
trgu, gđe. Cecilija Podkrajšekova na Mestnem
trgu in gospa Marija Drenikova na oglu Čevlar-
skih ulic. Zadnjič so se namreč trakovi za
Jurčičev pogreb prav v obilnem številu pri
nekem tukajšnjem zagrizenem „tajčkrajnarji“
naročali, ki se je pa v zahvalo prav grdo izrazil
o naših možeh in o naši stvari sploh, da ne
rečemo za zdaj več — tedaj sapienti sat!

— (Tatvina). Zadnji četrtek ukradli
so neznani tatovi fabrikantu usnja g. Janežu
na Sv. Petra predmestji po noči iz Ljublanice
nekoliko kož, katere so se v vodi namakale.
Kože so bile vredne vsaj 150 gld.

— (Zaradi ropa) se je imel dné
26. novembra t. l. zagovarjati Delavec Matevž,
kmetskega posestnika sin iz Tupalič. Zatožen
je bil, da je 5. septembra 1881 Jarneja Bre-
zarja, kmetskega fanta, s katerim sta skupaj
v gostilnici pila, in kateri mu je bil pokazal,
da ima šest srebrnih goldinarjev in še nekaj
drobiža, na poti domov napadel, ga z udarcem
omamil, ter mu iz desnega žepa vzel 6 gld.
Zatoženi Delavec pa odločno taji to dejanje in
zagovornik njegov, dr. Zarnik, nasvetuje, naj
se denašnja obravnava določi na drug obrok,
da se zaslišijo še nekatere priče. Sodišče pred-
logu dr. Zarnika pritrdi ter prenese obravnavo
na prihodnje porote.

— (Z Dunaja) se nam piše: Kdor je
zadnjih petnajst let opazoval gibanje slovanskih
dijakov na tukajšnjem vseučilišču, je z veseljem
priznaval, da so se slovenski dijaki kot pevci
vedno odlikovali in s tem sebi in slovenskemu
narodu čast delali. Z ozirom na to in z ozi-
rom na obljubo 25—30 slovenskih dijakov,
da se bodo redno pevskih vaj udeleževali, se

je sklenilo Jurčiču na spomin slavnost prirediti.
Z žalostjo pa se opazuje, da se pevске vaje
nič kaj redno ne obiskujejo; s tem se dotič-
nemu odboru težavno delo, ki jemlje mnogo
časa, tem bolj utežuje, čim bliže je slovesnosti
določen dan. Mladenci! spominajte se, da je
nepretrgano delovanje za mil naš slovenski
narod Jurčiču prerani grob skopalo; pustite
vsaj po nedeljah za poldrugo uro karte v ka-
varni in bodite toliko obzirni do pevskih tova-
rišev, da ti ne bodo zastoj prihajali in čas
s čakanjem trčili. Da se slavnost dostojno
izvrši, zahteva Vaša čast in spomin na Jurčiča.

Razglas.

(673—2)

V **Kranji** je lepa nova hiša na prodaj ali pa
se dá tudi v najem na več let. Hiša je prostorna, s
šestimi lepimi sobami, z veliko špecerijsko prodajal-
nico, s sobami za gostilnico, dvema kuhinjama itd.
Več se izve pri **Janezu Kovaču v Kranji št. 105.**

Umetne

(595—11)

zobe in zobovja

postavlja po najnovejšem ameriškem
sistemu v **zlatu, vulkanitu ali celulozidu**
brez bolečin. **Plombira z zlatom** itd.

Zobne operacije izvršuje popolnem brez bolečin
s prijetnim mamilom

zobni zdravnik A. Paichel,

poleg Hradskega mostu, v I. nadstropji.

Naznanilo

učnih pripomočkov.

P. n. gospodom šolskim vodjem in učiteljem na-
znanjam, da je „**Nazorni nauk**“, spisal Tomšič,
ravnokar izšel v novejši izdavi in priporočam ga v
lepej obliki za gld. 350. Dalje imam vedno v zalogi:
Vse predpisane **stenske zemljevide, stenske**
abecednike, aparate za fiziko, globuse s
slovenskim in nemškim tekstom, telurije,
rus. računske mašine, tablice, Graudauer-
jev in Eichlerjev pouk v risanjih itd. itd. Velika
zaloga **pisnih zvezkov in tablic, c. kr. prodaja**
šolskih knjig.

V prijazna naročila se priporoča
spoštovanjem

(670—2) **J. Giontini v Ljubljani.**

Dr. Sprangerjeve

kapljice za želodec,

priporočane od zdravniških avtoritet,
pomagajo takoj, če ima človek krč v želodci, migréno,
feber, ščipanje po trebuhu, zaslinjenje, slabosti, če ga
glava boli, če ima krč v pr. ih, mastno zgago. Telo
se hitro sčisti. V bramorjih razpusti bolezensko tva-
rino, odvajajoč črve in kisline. Davici in tifusu vz-
mejo vso zlobo in vročino, če se zavživajo po 1/2
žličke vsako uro, ter varujejo nalezljivosti. Človeku
diši zopet jed, če je imel bel jezik. Naj se poskusi z
majhenim ter se prepriča, kako hitro pomaga to zdra-
vilo, katero prodaja lekarnar g. **J. Svehoda** v Lju-
bljani, a flacon 30 in 50 kr. av. velj. (247—52)

Novosti iz posamenterie pri

Znamenito za vsakega!

Jemljem si čast svojim čestitim p. n. naročevalcem nazna-
njati, da imam bogato sortirano zalogo najnovejših in najfinejših
olepševalnih stvari to- in inozemstva.

Atlas, faille, pliš, surah, taffet v vseh barvah; zaklepnice
za plašče v biserne matici, tuči in jeklu; korsette, kravate,
suknje od filca, srajce, manchette, telovniki, francoske fačone,
riš, spice, vezene, predpasnike in najnovejše volnene robe;
dalje telovnike od tricot, rokavice in gamašne za gospe, gospode
in otroke; bombaž, ovčje volno, kist za pregrinjala in razen tega
vse v to stroko spadajoče reči. Trakove za vence z napisom
vred se hitro oskrbljujejo.

Zagotavljam solidno postrežbo in nizko ceno vabim v
prav obilno naročevanje

Spoštovanjem

Ana Šinkovec.

(675—1)

Mestni trg št. 10.

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“.

Izdatelj in odgovorni urednik Makso Armič.